

Υπόθεση 11/77

Richard Hugh Patrick
κατά
Ministre des affaires culturelles

(αίτηση του Tribunal Administratif του Παρισιού
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

Περίληψη της απόφασης

1. *Ελευθερία εγκατάστασης — Περιορισμοί — Κατάργηση — Μεταβατική περίοδος — Λήξη — Κανόνας εθνικής μεταχειρίσεως — Άμεσο αποτέλεσμα*
(Συνθήκη ΕΟΚ άρθρα 7, 8, παράγραφος 7, και 52)
2. *Ελευθερία εγκατάστασης — Νέα κράτη μέλη — Περιορισμοί — Κατάργηση — Έναρξη ισχύος*
(Συνθήκη ΕΟΚ άρθρο 52)
3. *Ελευθερία εγκατάστασης — Πρόσβαση σε ορισμένα επαγγέλματα — Απαίτηση διπλωμάτων — Αποκλεισμός — Οδηγίες του Συμβουλίου — Δεν υπάρχουν — Άρνηση ελευθερίας εγκαταστάσεως — Δεν επιτρέπεται*
(Συνθήκη ΕΟΚ άρθρο 52, άρθρο 57, παράγραφος 1)

1. Ο κανόνας της εθνικής μεταχειρίσεως αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις νομικές ρυθμίσεις της Κοινότητας. Ως παραπομπή σ' ένα σύνολο νομοθετικών διατάξεων που πράγματι εφαρμόζονται από τη χώρα εγκαταστάσεως στους υπηκόους της, μπορεί, ουσιαστικά, να την επικαλεστούν απευθείας οι υπήκοοι όλων των άλλων κρατών μελών. Ορίζο-

ντας στο τέλος της μεταβατικής περιόδου την πραγματοποίηση της ελευθερίας εγκατάστασης, το άρθρο 52 θεσπίζει συγκεκριμένη υποχρέωση επιτεύξεως αποτελέσματος, η εκπλήρωση της οποίας πρέπει να διευκολύνεται, αλλά να μην εξαρτάται από την εφαρμογή προγράμματος προοδευτικών μέτρων. Από το τέλος της μεταβατικής περιόδου,

το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ συνιστά διάταξη που εφαρμόζεται απευθείας παρά την ανυπαρξία, σε ορισμένο τομέα, των οδηγιών που προβλέπονται από τα άρθρα 54, παράγραφος 2 και 57 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

εγκατάστασης για τους δικούς του υπηκόους.

2. Όσον αφορά τα νέα κράτη μέλη και τους υπηκόους τους, εφόσον δεν υπάρχουν μεταβατικές διατάξεις στη Συνθήκης Προσχώρησης της 22ας Ιανουαρίου 1972, που αφορούν το δικαίωμα εγκατάστασης, η αρχή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 52 παράγει όλα της τα αποτελέσματα από την έναρξη ισχύος της εν λόγω Συνθήκης, ήτοι από την 1η Ιανουαρίου 1973. Κατά τον τρόπο αυτό η άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης εγκατάστασης δεν μπορεί, κατά την 1η Ιανουαρίου 1973, να εξαρτάται σε ένα κράτος μέλος ως προς υπήκοο ενός νέου κράτους μέλους, από μία κατ' εξαίρεση άδεια, κατά το μέτρο που ο υπήκοος πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία του κράτους

3. Η απαίτηση του νόμου στα διάφορα κράτη μέλη ως προς την κατοχή διπλωμάτων για την πρόσβαση σε ορισμένα επαγγέλματα συνιστά εμπόδιο στην πραγματική άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης του οποίου η κατάργηση πρέπει κατά το άρθρο 57 παράγραφος 1 να διευκολύνεται με οδηγίες του Συμβουλίου περί αμοιβαίας αναγνώρισεως διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων. Πάντως, το γεγονός ότι οι οδηγίες αυτές δεν έχουν ακόμη θεσπιστεί δεν επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος να αρνείται σε πρόσωπο που διέπεται από το κοινοτικό δίκαιο να απολαύει πράγματι της ελευθερίας αυτής, όταν η ελευθερία εγκατάστασης προβλέπεται στο άρθρο 52 μπορεί να διασφαλιστεί σ' αυτό το κράτος μέλος δυνάμει κυρίως νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που ήδη ισχύουν.